

Restaurování sochy sv. Bernarda u cesty Kutná Hora-Hořany

Jakub Ďoubal

Sochu sv. Bernarda z Clairvaux vytvořil pro objednatele Bernarda Ignáce Dačického Matěj Václav Jäckel a jeho dílna. Socha byla vztyčena roku 1709 na rozhraní Dačického polí za hranicemi Kutné Hory. Sv. Bernard je zde vyobrazen v řasnatém řádovém rouchu nesoucí na pravém rameni velký kříž, levou rukou přidržoval pravděpodobně hůl. V minulosti byla socha dále doplněna dalšími atributy, jako jsou nástroje umučení Krista. U nohou byl nejspíše osazen další atribut včelí úl, jak by se dalo usuzovat podle sesekání plyntu. Socha stojí na podstavci křížového půdorysu s profilovanou hlavní římsou. Nápisů na stranách podstavce jsou umístěny v rámech s čtvrtkruhově vykrojenými rohy. Na hlavici podstavce je vysekán se znak rodu Dačických z Heslova.

Socha světce je zhotovena ze žehrovičského pískovce, podstavec a schody jsou z kutnohorského vápence. Skulptura se nacházela v žalostném stavu. Povrch kamene byl pokryt prachovými depozity a částečně řasami. Bylo odlomeno celé jedno rameno kříže, prsty levé ruky a nos. Další drobnější mechanická poškození byla po celé soše, zejména však na straně obrácené do silnice. Na zadní straně roucha se nacházelo několik dožilých vysrávek. Ve hmotě kamene bylo několik prasklin, které ohrožovaly integritu památky. Povrch soklu z vápence byl částečně smyt a nápisy na podstavci byly místy již téměř nečitelné. Ve srážkových stínech se vyskytovala sádrovcová křusta, v jejímž okolí byl kámen narušen. Kamenné stupně podstavce byly značně rozestoupené, celé části byly vyvaleny a rozházeny kolem skulptury. Spárami prorůstají rostliny a kořeny okolních stromků a keřů.

Restaurovatelský průzkum byl zaměřen na zjištění rozsahu poškození a na jeho přeciny. Zároveň byly shromážděny historické fotografie a analogická vyobrazení, jako podklad pro rekonstrukci chybějících tvarů.

Po započetí prací, kdy byl rozkryt terén v okolí sochy bylo zjištěno, že kořenový systém okolních dřevin narušil stabilitu podstavce. Bylo tedy nutné rozebrat kompletně schodiště a toto znovu osadit na nový základ, který byl vyzděn z původních kamenů. Socha světce byla před tímto zásahem sejmuta a převezena do ateliéru restaurátora, aby nedošlo k jejímu poškození při případném poklesu soklu.

Před očištěním povrchu byla místa výrazně narušená korozí prekonsolidována tak, aby se eliminovala možnost úbytků originálu při čištění. Celý povrch byl ošetřen biocidním prostředkem a poté omyt regulovanou vodní párou. Sádrovcová křusta byla odstraněna zábaly destilované vody v buničině a následným omytím párou a kartáčky. Tmavé silikátové krusty pokrývající zejména místa vystavená srážkové vodě byly na základě vyhodnocení zkoušek čištění ztenčeny mikroabrazivní metodou. Kámen byl lokálně zpevněn kombinací organokřemičitých prostředků, praskliny byly vyplněny injektážní směsí. Plastické retuše i výplně větších prasklin byly prováděny minerálním tmelem, který byl svou barvou, strukturou a fyzikálními vlastnostmi blízký okolnímu kameni. V případě větších doplňků jako byla dlaň levé ruky a část kříže, byl nejprve tvar vymodelován

v hlíně potom zaformován a vydusán z umělého kamene. Tyto doplňky potom byly k soše přilepeny a vzniklé spáry byly zaretušovány minerálním tmelem. Rekonstrukce byly prováděny na základě dostupných archivních fotografií a studia analogií (zejména soch ze sedleckého kláštera pocházející ze stejné dílny). K doplnění bylo přistoupeno v takové míře, aby bylo obnoveno vnímání sochy jako celku.

Socha byla osazena zpět na restaurovaný podstavec a byly obnoveny kovové atributy, které původně doplňovaly gesto světce.

Na závěr bylo provedeno hydrofobní ošetření. Hydrofobizace výrazně sníží v příštích několika letech zavlhčování kamene, čímž se do značné míry zpomalí korosivní procesy. Současně s restaurováním byla provedena úprava okolního terénu, kdy byly z bezprostředního okolí odstraněny náletové dřeviny a byl zajištěn svod vody.

Stav před restaurováním
The state before the restoration

Stav po restaurování
The state after the restoration